

YHTEENVETO VUODEN 2015 TANSSIN ESITYS- JA KATSOJATILASTOISTA

Yli 455 000 katsojaa näki suomalaista tanssia vuonna 2015. Tanssin katsojaluvut ovat nousussa jo kolmatta vuotta peräkkäin. Kokonaisesitysmäärä, noin 2 700, on kuitenkin vähemmän kuin viime vuosina keskimäärin (ka 3 000).

Vähentäminen näkyi vapaiden tanssiryhmien ja yksittäisten koreografien tuottamien esitysten määrässä. Vuoden 2015 tilastoinnin mukaan 86 % tanssiammattilaisista toimii vapaalla kentällä, jonka toiminnan volyyymiin talouden suhdannevaihtelut ja julkisten tukien leikkaukset vaikuttavat välittömästi.

ESITYSMÄÄRÄT

Tanssiesitysten kokonaismäärä vuonna 2015 oli 2 691, mikä on selkeästi - jopa 10 % - vähemmän kuin edellisellä vuonna (2014: 3 019 esitystä).

Laskua oli erityisesti itsenäisten koreografien ja vapaan kentän ryhmien esitysluvuissa - näiden esitysmäärät muodostivat tanssin kaikista esityksistä 37 %, kun vuonna 2014 vapaat ryhmät ja koreografit tuottivat lähes puolet esityksistä (48 %). Sen sijaan VOS-tanssiryhmien ja tuotantokeskusten ja suurten teatterien esityskerrat pysyivät suunnilleen ennallaan. Näyttäisi siltä, että kohtuullisen vakaa rahoitus takaa edellä mainituille melko vakaa esitystoiminnan, kun taas vapaan kentän kiristyvä ja epävarma rahoitustilanne heijastuu suoraan esitysmääriin.

Vierailuesitysten määrä on pysynyt ennallaan ja on edelleen huomattavasti viiden vuoden keskiarvoa pienempi. Kiertuetoiminta tanssialan sisällä ei ole lisääntynyt, vaikka on tiedostettu, että se edistäisi kentän kestävästä kehitystä.

KANTAESITYKSET

Vuonna 2015 kantaesitettiin 162 tanssiteosta (2014: 171). Kantaesitysten määrä on vähentynyt viiden vuoden takaisesta (2011: 223 uutta tanssiteosta) ja asettunut kohtuulliselle tasolle. Tämä on hyvä kehityssuunta, koska uuden tanssiteoksen tuottaminen kuluttaa paljon resursseja. Mitä pidempi teoksen elinkaari on sitä parempi on sen tuottavuus.

Vapaat tanssiryhmät tuottivat yhteensä 74 kantaesitystä, mikä on 43 % kaikista Suomessa tuotetuista uusista tanssiteoksista. Luvut ovat lähellä edellisvuotisia (2014: 84 kpl, 49 %).

Itsenäisesti työskentelevät koreografit tuottivat yhtä paljon kantaesityksiä kuin vuonna 2014 - neljänneksen kaikista. Kun samaan aikaan heidän kokonaisesityskertansa vähenivät merkittävästi, kyseessä saattaa olla taidemuodon kehitys suuntaan, jossa itsenäiset toimijat tekevät yhä enemmän ainutkertaisia, paikkasidonnaisia tai tapahtumaluontoisia esityksiä.

KATSOJAT

Tanssi sai viime vuonna yli 8 000 katsojaa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Suomessa tanssiesityksiä kävi katsomassa 410 275 ihmistä ja suomalaista tanssia ulkomailla näki 44 969 ihmistä, mikä on yhteensä 455 244 katsojaa.

Tanssin vuosittainen katsojamäärä on pitkään pysynyt keskimäärin noin 450 000:ssa. Kun vuonna 2015 esitysmäärät vähenivät, vaikka katsojamäärät kasvoivat, esityksissä on ollut keskimäärin enemmän katsoja (2015: 169 katsojaa per esitys; 2014: 148).

Kun yhdistetään tilastoitujen tanssiryhmien ja -teattereiden katsojaluvut (455 000), tanssielokuvien katsojaluvut (5 000, ks. alla) ja ulkomaisten vierailuesitysten katsojaluvut (54 000, tarkemmin alla), tanssia seurasi vuonna 2015 yli puoli miljoonaa ihmistä.

Katsojalukujaan tilastointivuonna kasvattivat erityisesti VOS-tanssiryhmät ja tuotantokeskukset (7 % kasvua edellisvuoteen verrattuna). Myös vapaiden tanssiryhmien katsojaluvuissa on runsaasti nousua: lähes 20 000 katsojaa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Yksittäisten koreografien esitysten saamat katsojamäärät sen sijaan vähenivät huomattavasti (tosin edellisenä vuonna koreografeihin tilastoiduista tekijöistä osa on siirtynyt ns. muiden vapaiden ryhmien kategoriaan vuonna 2015).

VOS-tanssiryhmien osuus kaikista tanssin katsojista oli 41 %, vapaiden tanssiryhmien 27 %, suurten teatterien 22 % ja yksittäisten koreografien tuottamien esitysten 10 %.

ALUEKESKUKSET

Aluekeskuksetkin vetivät aikaisempaa enemmän yleisöä (2015: 82 489 katsojaa), vaikka niiden esitysmäärät laskivat: 593 esitystä ja 88 vierailuesitystä vuonna 2015 (2014 vastaavat luvut: 745 ja 100). Kantaesitysten tuottamiseen aluekeskukset osallistuivat suunnilleen yhtä paljon kuin edellisenä vuonna (2015: 45 teosta).

Aluekeskusten esityskertojen lasku korreloi yksittäisten koreografien tekemien esitysten määrän vähenemisen kanssa. Aluekeskukset ovat freelancekoreografien tärkeä yhteistyökumppani ja tukiverkosto.

ESITYKSET ULKOMAILLA

Vuoden aikana nähtiin 32 suomalaisen tanssiryhmän ja koreografien teoksia 27 maassa (2014: 28).

Lähes kolmannes ulkomaanesityksistä oli Keski-Euroopassa, yli neljännes oli Pohjoismaissa ja Baltiassa ja viidesosa oli Aasiassa.

Verrattuna edelliseen vuoteen ulkomaiden esitys- ja katsojamäärät kasvoivat. Kaikkiaan ulkomailla nähtiin 170 suomalaista tanssiesitystä (2014: 152), joiden katsojamäärä oli yhteensä

44 969 (2014: 38 745). Ulkomaanesitysten katsojamäärä muodosti lähes 10 % suomalaisen tanssin kokonaiskatsojamäärästä vuonna 2015.

Eniten ulkomailla vierailivat esiintymässä VOS-tanssiryhmät Glims&Gloms ja Tanssiteatteri MD sekä tuotantokeskukset JoJo – Oulun tanssin keskus ja Zodiak – uuden tanssin keskus. Lähes puolet ulkomaiden esityksistä (48 %) oli kuitenkin vapaan kentän tanssiryhmien vierailuja.

Vierailut suuntautuivat monesti maihin, joissa on toimiva kiertuejärjestelmä tai tanssin aluekeskusten verkosto, kuten Saksaan, Ranskaan ja Ruotsiin. Toisaalta suomalainen tanssi tavoitti suuria yleisöjä Kiinassa ja Etelä-Koreassa.

TANSSELOKUVAT

Vuoden 2015 tanssitilastoissa kerättiin ensimmäistä kertaa laajasti esitys- ja katsojatilastoja myös tanssielokuvista, jotka ovat uusi tapa saada lisää yleisöjä tanssitaiteelle (aikaisemmin tanssitilastoissa on mainittu vain Loikka-tanssielokuvafestivaalin lukuja).

Tanssielokuvien jakelu on haasteellista, ja niitä esitetäänkin usein festivaaleilla ja näytännöissä, joihin on koottu useita elokuvia.

Tanssielokuvien näytäntöjä järjestettiin Suomessa vuonna 2015 yhteensä 130 ja elokuvat tavoittivat 4 696 katsojaa. Jos nämä katsojat lisätään tanssiesitysten katsojalukuihin, kokonaiskatsojamäärä oli vuonna 2015 lähes 460 000 ihmistä.

Tanssielokuviin ei tilastoida esimerkiksi televisioesitysten katsojamääriä tai esitysten live-striimausta verkossa ja sosiaalisen median kanavissa levitettäviä tanssivideoita, jotka saattavat saada satoja tuhansia katsojia. On kuitenkin otettava huomioon, että tällainen tanssin esitystapa on jatkuvasti yleistymässä ja saavuttaa sellaisiakin ihmisiä, joiden ulottuvilla ei ole live-esityksiä.

MUU KUIN ESITYSTOIMINTA

Tanssitaiteilijat ja -ryhmät tekevät yhä enemmän sellaista taidelähtöistä toimintaa, jota ei voi tilastoida esityksiksi. Tehdäkseen myös muun kuin esitystoiminnan entistä paremmin näkyväksi Tanssin Tiedotuskeskus keräsi vuodelta 2015 tilastotietoja vapaan kentän tekemästä yleisötyöstä ja yhteisötanssista. Aluekeskukset, vapaat ryhmät ja yksittäiset koreografit tavoittivat lähes 50 000 ihmistä yleisötyön tai yhteisötanssin keinoin. Tiedot VOS-teattereiden yleisötyöstä keräsi Tinfo.

ULKOMAISET TANSSIVIERAILUT SUOMEEN

Ensimmäistä kertaa koottiin esitys- ja katsojalukuja tanssialan tilastojen ulkopuolisilta festivaaleilta, teattereilta ja promoottoreilta, jotka tuovat Suomeen tanssiesityksiä ulkomailta. Ulkomaisia tanssiesityksiä vieraili Suomessa 87 ja niillä oli noin 54 000 katsojaa.

TILASTOINTIPERUSTEET

Tanssin tilastoihin kootaan suomalaisten toimijoiden ammattitanssiesitykset, niihin myydyt liput ja kokonaiskatsojamäärät sekä kantaesitykset. Mukaan ei lasketa esimerkiksi televisiolle tai elokuvalle tehtyjä koreografioita. Suomessa järjestettyjen tanssielokuvanäytäntöjen esitys- ja katsojamäärät on kerätty omaan tilastoonsa.

Tilastotiedot kerätään suoraan tanssiryhmiltä, tuotantokeskuksilta, yksittäisiltä koreografeilta ja aluekeskuksilta. Tilasto antaa varsin luotettavan kuvan suomalaisen tanssin esitysvolyymistä ja yleisömääristä.

Teatterin Tiedotuskeskus kerää tiedot teatteri- ja orkesterilain piirissä olevien (VOS) tanssiryhmien ja -tuotantokeskusten osalta. Tanssin Tiedotuskeskuksen kokoamissa tanssin tilastoissa tiedot yhdistetään siten, että suuret laitosteatterit (Suomen Kansallisbaletti, Helsinki Dance Company), VOS-toimijat, vapaat valtion toiminta-avustusta saaneet tanssiryhmät, muut vapaat ryhmät ja yksittäiset koreografit käsitellään omina alaryhminään.

Vuodesta 2006 alkaen tanssiryhmien keskinäiset yhteistuotannot on tilastoitu molempien tuotanto-osapuolien kohdalla. Vuodesta 2008 alkaen yksittäisten koreografioiden yhteistuotannot tanssiryhmien kanssa näkyvät myös yksittäisten koreografioiden kohdalla.

Ryhmien ja yksittäisten koreografioiden keskinäiset vierailut sekä yhteistuotannot vähennetään kokonaiskatsojamääristä. Lisäksi kokonaisluvusta vähennetään yhteisesityksistä syntyvät päällekkäisyydet. Yhteistuotantojen myydyt liput ja esityskerrat erotellaan omassa sarakkeessaan, molempien tuotanto-osapuolien kohdalle.

Keskikatsojaluku lasketaan myytyjen ja ilmaisten lippujen yhteismäärästä.

Tanssin aluekeskusten toiminta eritellään omassa taulukossaan. Taulukko kertoo, kuinka monen kantaesityksen ja esityksen järjestämiseen aluekeskukset ovat osallistuneet, ja mikä on näiden esitysten katsojamäärä. Kokonaistilastoissa esitykset ja katsojat on tilastoitu tanssiryhmän tai koreografin kohdalle.

Suomalaisten tanssijoiden ja tanssiryhmien vierailut ulkomailla eritellään omaksi tilastokseen, mutta ulkomaanvierailut sisältyvät myös kokonaisesitys- ja katsojamääriin.

Kantaesitysluettelo sisältää tanssiryhmien ja koreografioiden ensi-illat. Suomalaisten koreografioiden kansainvälisille ryhmille tekemiä tilausteoksia ei lasketa kotimaisiksi kantaesityksiksi. Sen sijaan kantaesitys, joka toteutetaan yhteistuotantona suomalaisen ja kansainvälisen ryhmän välillä sisällytetään kantaesitysten kokonaislukumäärään.

Julkaistu: Tanssin Tiedotuskeskus 20.6.2016 (päivitetty 6.9.2016)